

*Рубана Є. С.,**аспірант кафедри германського, загального і порівняльного мовознавства
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича*

АНТОНІМНІ ВІДНОШЕННЯ ТЕРМІНОСИСТЕМИ НІМЕЦЬКОЇ ФАХОВОЇ МОВИ АРХІТЕКТУРИ ТА БУДІВНИЦТВА

Анотація. Лінгвістичну розвідку присвячено комплексному аналізу антонімних парадигматичних відношень, репрезентованих у рамках термінологічної системи німецької фахової мови архітектури та будівництва. Незважаючи на численні монографічні описи явища антонімії, антонімні зв'язки НФМАБ та специфіка їх функціонування як всередині терміносистеми, так і у процесі міжмовної фахової комунікації не знайшли теоретичного обґрунтування у сучасному термінознавстві, що і зумовлює актуальність нашої статті.

У статті запропоноване власне визначення *антонімних відношень терміносистеми НФМАБ*, яке базується на розумінні цих парадигматичних відношень як зв'язків між поняттями запропонованої галузевої терміносистеми, що є виражальним засобом семантичної протилежності гіпонімів, конкретизуючи та уточнюючи родові поняття, а також транслуючи протилежні семи у галузі архітектури та будівництва. Загалом з 6108 термінів та терміносполук НФМАБ було виокремлено 129 антонімних пар та тріад, що об'єднані 212 антонімними відношеннями.

У роботі ми не тільки виокремили групи антонімних термінологічних пар та тріад німецької фахової мови у сфері архітектури та будівництва, а й охарактеризували особливості антонімних зв'язків у досліджуваній терміносистемі, встановили генетичні джерела антонімних запозичень у термінології НФМАБ, висвітлили необхідність аналізу антонімних відношень з позицій інших системних відношень терміносистеми, зокрема, синонімічних та гіперо-гіпонімічних зв'язків, класифікували терміни-антоніми НФМАБ з урахуванням критеріїв за планом вираження, семантикою та контекстом. Виконання поставлених цілей передбачало використання базових методик структурного методу (семантичного, компонентного, дефініційного та етимологічного аналізів).

Представлені у роботі результати стануть у нагоді у ході реконструкції наявних парадигматичних зв'язків терміносистеми у галузі архітектури та будівництва, генетичного аналізу та аналізу функційного аспекту термінологічних одиниць НФМАБ і визначення коефіцієнта частоти вживання таксономічних груп у тезаурусі НФМАБ.

Ключові слова: термін-антонім, антонімна пара, антонімні парадигматичні відношення, фахова мова, терміносистема у галузі архітектури та будівництва.

Постановка проблеми. Потреба інтеграції процесів глобалізації та інтернаціоналізації в усі галузі людських знань диктується сучасними викликами суспільства. Архітектура та будівництво, як одне з найдавніших надбань людської історії, теж є невід'ємною складовою цього процесу і виступає об'єктом численних трансдисциплінарних досліджень.

Комплексне дослідження парадигматичних відношень у терміносистемі німецької фахової мови архітектури та будів-

ництва (далі – НФМАБ) передбачає аналіз лінгвістичного явища, що притаманне для будь-якої загальнонаціональної мови та виступає досить поширеним лінгвістичним феноменом, згідно з останніми студіями, у ряді субмов, а саме – антонімії. Окреслення специфіки функціонування парадигматичних зв'язків, фокус яких спрямовано на пошук диференційних семантичних ознак між вербалізованими поняттями досліджуваної сфери знань, сприятиме експлікації не тільки процесів, етапів культуротехнічних циклів (планування, проектування, зведення, оздоблення, реставрації, демонтажу будівель і т. д.), явищ і реалій у галузі архітектури та будівництва, а й допоможе у реконструкції архітектоніки системних зв'язків запропонованої термінологічної системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням антонімії з перспектив термінології займався не один десяток вчених. Серед них: Ш. Балі, Б. Михайлишин, С. Кійко, І. Волкова, З. Куделько, Т. Панько, Л. Симоненко, Г. Наконечна, Н. Нікуліна, Н. Школьна, М. Вереш, О. Боднар, В. Сазонова та ін. Проте позиції мовознавців щодо статусу цієї мовної універсалії в термінознавстві різняться. Одні вчені вважають антонімічними термінами – лексичні одиниці, що позначають одне і те ж явище з діаметрально протилежних векторів [1, с. 84]. Інші ж пропонують детермінувати антоніми з урахуванням семантичних, синтаксичних характеристик та характеристик за лексичною сполучуваністю [2, с. 163–164]. Наприклад, З. Куделько стверджує, що антонімами можна вважати терміни, диференційною особливістю яких виступає узагальнена семантична ознака, що характеризує одне і те ж явище, окреслюючи крайні позиції певної лексико-семантичної парадигми [3, с. 106–108].

На думку С. Дерби, явище антонімії слід розглядати, насамперед, як лінгвофілософську проблему, адже антонімія, з одного боку, є засобом трансляції об'єктивної дійсності, з іншого боку, опозитивність такої сутності, маючи словесне вираження, стає об'єктом опису численних лінгвістичних розвідок. Цю лінгвістичну дилему не можна розглядати з перспективи філософії мови, адже саме мовознавча складова пропонує чіткі критерії встановлення і вивчення антонімічних зв'язків, які не суперечитимуть ні філософським законам, ні законам логіки [4, с. 12–14].

Незважаючи на численні дискусії щодо питань природи антонімії, критеріїв виокремлення антонімічних одиниць, ступеня кореляції антонімічних зв'язків з іншими типами парадигматичних відношень у терміносистемах фахових мов, беззаперечним залишається той факт, що антонімія поряд з синонімією [5], полісемією, омонімією, гіперо- та гіпонімією є невід'ємним показником становлення та розвитку терміносистеми фахової мови. Антонімія у термінології часто фіксує полярні точки терміносистеми, виступає своєрідним катализа-

тором поглибленого усвідомлення понятійного інструментарію фахової мови [6, с. 209]. Це лінгвістичне явище залишається одним з ключових системних елементів терміносфери запропонованої галузі знань, тому нерідко антонімічні зв'язки більше репрезентовані на прикладі саме відношень протиставлення між термінологічними одиницями фахової мови, ніж лексемами загальнонаціонального словникового складу [7, с. 7].

Метою нашої статті є вивчення особливостей термінів-антонімів терміносистеми НФМАБ, їх класифікація, а також аналіз ступеня кореляції антонімічних відношень з іншими парадигматичними відношеннями терміносистеми у галузі архітектури та будівництва. Досягнення поставленої мети уможливлено завдяки виконанню наступних завдань: окреслити проблематику сучасних мовознавчих студій щодо антонімії фахових мов; встановити і охарактеризувати антонімічні пари з урахуванням різних критеріїв (структурно-семантичного, морфологічного та частотного потенціалу); пояснити особливості антонімічних відношень з перспективи полісемічних, синонімічних та гіперо-гіпонімічних відношень. Актуальність цієї лінгвістичної розвідки зумовлена необхідністю дослідження етапів становлення і континуального розвитку терміносистеми НФМАБ; потребою реконструкції відношень всередині запропонованої термінологічної системи; характером екстра- та інтралінгвістичних факторів, що впливають на формування таких зв'язок для термінології НФМАБ. Результати дослідження сприятимуть усесторонньому усвідомленню ключових понять НФМАБ, розробці класифікаційних сіток для парадигматичних відношень інших німецьких фахових мов та зміні вектору у традиційних моделях студій системних відношень терміносфер.

Виклад основного матеріалу. Антонімія – це один з константних постулатів номінації понять з полярними значеннями. Ця мовна універсальність вирізняється вищим ступенем організації та систематизації, адже до термінологічної системи з загальноновживаної лексики досить часто запозичуються слова, які, експлікуючи спеціальні поняття у певній галузі знань, набувають певних термінологічних ознак (дефінітивності, точності, відтворюваності і т. д.) і стають елементом усталеної термінологічної системи. У ході запозичення вербального знака спорадично відбувається й запозичення антипода.

Вивчаючи явище антонімії у термінології фахових мов, вчені найчастіше послуговуються таким термінологічним інструментарієм на позначення цього феномену, як-от: *антонімія, антонімічні відношення, антонімічні пари* (рідше – *антонімічні ряди*), *антонімічні пари, терміни-антоніми*. У цьому дослідженні використовуємо *терміни-антоніми, антонімічні відношення (зв'язки), антонімічні терміносполуки (терміни-композиції та юстапозиції)*.

Термін *антонімічні відношення терміносистеми НФМАБ* інтерпретуємо як відношення між поняттями НФМАБ, які є засобом вираження семантичної протилежності гіпонімів, що конкретизують і деталізують гіперонімічне поняття і репрезентують протилежні семи у сфері архітектури та будівництва. Наприклад, проаналізувавши гіперонім *das Dach* (дах, покрівля) знаходимо такі гіпоніми: *abgewalmtes* ~, *ausgebautes* ~, *einhängiges* ~, *flaches* ~, *französisches* ~, *geschweiftes* ~, *holländisches* ~, *überhängendes* ~, *überstehendes* ~, *zweihängiges* ~ і т. д. Серед зазначених гіпонімів антонімічні зв'язки утворюють терміносполуки *einhängiges Dach* (односхилий дах) – *zweihängiges Dach* (двосхилий дах). Запропоновані термінологічні одиниці є контрарними антонімами, адже

утворені за допомогою якісних прикметників, які мають ступені порівняння. Цей приклад демонструє нам багатогранність і взаємозв'язок парадигматичних відношень у терміносистемі НФМАБ, адже ці термінологічні сполуки утворюють одразу декілька типів системних зв'язків: гіперо-гіпонімічні, антонімічні та синонімічні. Останній тип відношень реалізується через лексеми *abgewalmtes Dach* та *das Satteldach*, які є синонімами до першого компоненту антонімічної пари (*einhängiges Dach*) і вживаються також на позначення односхилого даху.

Як бачимо з прикладу, антонімічні зв'язки можуть виникати лише у разі наявності антонімічної пари. Типовими моделями антонімічних термінологічних пар є: антонімічний однослівний термін – антонімічний однослівний термін, антонімічна терміносполука – антонімічна терміносполука, антонімічний однослівний термін-компонент чи юстапозит – антонімічна терміносполука. У результаті аналізу словникових статей НФМАБ з розробленого нами словника [8], а також словників німецької мови Duden [9] та DWDS [10], досить часто ми могли бачити приклади так званих антонімічних тріад. Наприклад, *die Länge* (довжина) – *die Breite* (ширина) – *die Höhe* (висота) належить до антонімічних тріад, адже у ході аналізу за складниками та дефініційного аналізу простежується наявність диференційної семи, що є причиною для протиставлення названих термінів. Іншим прикладом такої тріади є: *die Aggregatzustände der Stoffe* (агрегатні стани речовин): *fest* (твердий) – *flüssig* (рідкий) – *gasförmig* (газоподібний).

У терміносистемі німецької фахової мови у галузі архітектури та будівництва антонімічні відношення значно рідше представлені у порівнянні з синонімічними та полісемічними. Нами встановлено лише 129 антонімічних пар, що об'єднані 212 антонімічними зв'язками. Загальне число термінів-антонімів у терміносистемі складає 4,2 % від загальної кількості термінів та терміносполук НФМАБ (загалом – 6108 термінологічних одиниць).

Важливим питанням наукових диспутів залишається проблема відсутності уніфікованого підходу до категоризації, класифікації та систематизації антонімічних пар. Ми пропонуємо класифікувати антоніми НФМАБ: 1) за планом вираження; 2) за поняттєво-семантичним потенціалом; 3) за ступенем залежності від контексту. Саме класифікація за такими характеристиками допоможе акумулювати інформацію про роль і місце антонімічних відношень у терміносистемі НФМАБ.

За планом вираження поділяємо терміни-антоніми НФМАБ на однослівні терміни та термінологічні сполуки. Більшість антонімічних пар є однослівними (80 антонімічних пар), антонімічних терміносполук налічується 49 рядів. Однослівні антонімічні пари диференціюємо за кількістю кореневих морфем на пари похідних та складених слів (компонентів та юстапозитів). Антонімічними однослівними парами похідних слів є, наприклад, *brandfest* – *brennbar*, *manuell* – *maschinell*, *waagerecht* – *senkrecht*, *der Bau* – *der Abbau* тощо, а парами складених слів: *der Altbau* – *der Neubau*, *das Außengewinde* – *das Innengewinde*, *die Fugendurchlässigkeit* – *die Fugendichtheit*, *Einstufenprozess* – *Zweistufenprozess*.

Антонімічні однослівні терміни або монолексеми в терміносистемі НФМАБ можуть бути різнокореневими або однокореневими. До різнокореневих монолексем відносимо такі терміни: *die Decke* – *der Boden*, *vertikal* – *horizontal*, *die Leistung* – *der Verlust*. Однокореневими є: *abbauen* – *bauen*, *die Außenwand* – *die Innenwand*, *der Nachteil* – *der Vorteil*, *das Istmaß* – *das Istmaß* тощо. Деякі лінгвісти у межах однокореневих антонімів виді-

ляють ще й антоніми з препозитивним складником, яскравим прикладом, яких є антонімічна пара з такими префіксоїдами грецького походження: *die Mikrostruktur – die Makrostruktur*. Методика етимологічного аналізу цієї антонімічної пари показує, що префіксоїди запозичено з грецької (*Mikro-* (гр. *mikrós*), *Makro-* (гр. *makrós*)), а корінь з латинської (лат. *structura = Zusammenfügung, Ordnung; Bau*). Крім того, лексеми цієї антонімічної пари є інтернаціоналізми (нім. *die Mikrostruktur, die Makrostruktur*; англ. *microstructure, macrostructure*; фр. *microstructure, macrostructure*; рум. *microstructură, macrostructură*; укр. *мікроструктура, макроструктура*; рос. *микроструктура, макроструктура*).

Враховуючи морфологічні характеристики, а саме частини-номовну приналежність, терміни-антоніми НФМАБ утворюють антонімічні пари з лексичними одиницями однієї і тієї ж лексико-граматичної категорії, тобто зберігається характерна для загальноживаної мови тенденція. Іменниковими антонімами є, наприклад, *der Strom – der Überstrom, die Außenwand – die Innenwand, der Brandgefahr – die Brandsicherheit*, прикметниковими: *brandfest – brennbar, rauh – glatt, wasserdurchlässig – wasserdicht*, дієслівними: *aufziehen – zuziehen, auftragen – auflösen, bauen – abbauen*. Встановлено, що серед засобів вираження антонімічних зв'язків монолексем НФМАБ превалюють префікси: *ab-, auf-, aus-, an-, ein-, un-*, а також суфікси: *bar-, los-, keit-, heit-*.

Слід зазначити, що іменникові та прикметникові терміни-антоніми в термінології НФМАБ досить часто не є самостійними у вербалізації спеціальних понять певної галузі, тому такі лексичні одиниці розглядаються в складі антонімічних термінологічних сполучень (загалом терміносистема НФМАБ налічує 49 антонімічних аналітичних термінів). За кількістю складників серед антонімічних терміносполук виділяємо двокомпонентні (77,6 % всіх терміносполук): *anorganische Säure – organische Säure, stationäres Gerüst – fahrbares Gerüst, homogenes System – heterogenes System, der einfache Innenausbau – der komplexe Innenausbau, diffusionshemmende Schicht – diffusionsoffene Schicht* тощо й полікомпонентні антонімічні терміносполучення (22,4 %): *gebrannte keramische Steine – ungebrannte keramische Steine, aktive Mineralstoffzusätze künstlichen Ursprungs – aktive Mineralstoffzusätze natürlichen Ursprungs, einlagig beplanktes Einfachständerwerk – zweilagig beplanktes Einfachständerwerk*.

У антонімічних аналітичних термінах НФМАБ знаходимо відмінності також за характером кореневих морфем опозитивних компонентів. Протилежність терміносполук НФМАБ може виражатися також через різні корені або основи і тоді мова йде про різнокореневі (лексичні) компоненти (*das Zusatzmittel zur Beschleunigung des Erhärtens von Spritzbeton – der abbindeverzögernde Zuschlagstoff*), або ж спільнокореневі, характерною ознакою яких є додавання антонімічних префіксів за умови незмінності кореня чи основи (*die extraharte Faserplatte – die harte Faserplatte, der Gipsabbau (Übertage) – der Gipsabbau (Untertage), der Nonius-Hänger-Oberteil – der Nonius-Hänger-Unterteil*).

Можливе розрізнення антонімічних терміносполучень ще й за якісними, кількісними та просторовими ознаками прикметника. До антонімічних терміносполук з якісним прикметником належатимуть, наприклад, *schwer entflammbarer Stoff – leicht entflammbarer Stoff*, атонімічними терміносполученнями кількісного значення будуть, наприклад, *zweihängiges Dach – eingängiges Dach*, а прикладом третього типу антонімів є: *vertikale Ablenkung – horizontale Ablenkung*.

У межах нашої вибірки було також виявлено антонімічні відношення між термінами-абревіатурами НФМАБ: *EG* або *Erdg.* (*das Erdgeschoss*) – *OG* чи *Og.* (*das Obergeschoss*), *NS* (*die Niederspannung*) – *HS* (*die Hochspannung*).

За семантичним потенціалом або за понятійно-семантичними характеристиками лінгвісти пропонують виділяти наступні класи антонімів: контрарні, контрадикторні, комплементарні та векторні. На основі використання методики семантичного аналізу розподіляємо терміни-антоніми за названими категоріями.

Контрарними або градуальними антонімами називають антонімічну пару, складові якої можна співвіднести за шкалою градуальності, тобто між опозиціями наявна мінімум одна проміжна лексична одиниця. Ступінчастий характер семантичних компонентів термінів є основним критерієм таких антонімічних відношень. Градуальний тип антонімів реалізується через використання якісних прикметників, для яких притаманна здатність утворювати ступені порівняння: *harte Holzfaserplattentyparten – mittelharte Holzfaserplattentyparten – weiche Holzfaserplattentyparten, nasse Raumfeuchtigkeitsverhältnisse – normale Raumfeuchtigkeitsverhältnisse – trockene Raumfeuchtigkeitsverhältnisse* тощо.

Контрадикторні антоніми визначаються як терміни з чіткою полярністю відношень за відсутності проміжних елементів. Цей вид термінів-антонімів часто співвідноситься з спільнокореневими антонімічними термінами відповідно до класифікації за планом вираження, адже такі антоніми утворюються за допомогою заперечного префікса, який позначає негативність чи відсутність певної властивості: *unbegrenzt – begrenzt, organisch – anorganisch, das regelmäßige Vieleck – das unregelmäßige Vieleck*. Квазіконтрадикторними антонімами є *instruktiv – konstruktiv, struktiv*. Обидва терміни вживаються у процесі фахової комунікації між архітекторами та зодчими, проте перший термін вживається у значенні “інструктивний, повчальний”, два інші – “конструктивний, пов’язаний з конструюванням”. Крім того, ці терміни було запозичено з різних мов (лат. *Construere = konstruieren*; фр. *instructif*).

Комплементарні антоніми – два опозитивні терміни, які є доповнювальними видовими поняттями і належать до спільного родового поняття. Між комплементарними антонімами відсутні проміжні ланки чи ступінчасті опозиції: *die Außenwand – die Innenwand, die Nennbreite – die Nenndicke, die Nennlänge*.

Векторними антонімами (контрастивами) називають терміни на позначення протилежно спрямованих чи взаємозворотніх процесів, явищ, дій, власностей, ознак. Цей тип антонімів передбачає дослідження тотожних ознак чи дій з різних перспектив: *der Auftraggeber – der Auftragnehmer, die Wasserbeständigkeit – die Wasserdurchlässigkeit, kontinuierlich – provisorisch*.

За ступенем залежності від контексту прийнято розмежовувати контекстуальні та мовні антоніми. Контекстуальні антоніми можна детермінувати лише в контексті. На відміну від контекстуальних антонімів для мовних антонімічних одиниць не обов’язкова наявність контексту, вони можуть існувати ізольовано. У словнику НФМАБ ми зафіксували приклад таких мовних антонімів, які існують у межах однієї лексеми (*der Frost-Tau-Wechsel*). Це лінгвістичне явище ще називають енантіосемією. Основною ознакою енантіосемії у наведеному прикладі є протиставлення значень протилежних компонентів *Frost* та *Tau* у межах одного терміна.

Генетичними джерелами термінів-антонімів НФМАБ є крім німецької ще й латинська, грецька, французька

та семітські мови. Так, найчастіше у нашій вибірці були представлені запозичення з класичних латинської та грецької мов. До них належать, наприклад, *konkav – konvex* (лат. *concavus = gewölbt*; *convexus = nach oben oder unten gewölbt*), *manuell – maschinell* (обидва терміни було запозичено за посередництва французької мови з латинської: фр. *manuel* < лат. *manualis*, фр. *machinal* < лат. *machinalis*). У вибірці знаходимо численні приклади гібридних термінів-антонімів (питомо-запозичених термінів-антонімів), у яких один чи два структурні елементи є запозиченими, інші – автохтонними. Наприклад, *anorganische Fasern – organische Fasern* (лат. *organicus* < гр. *organikós = als Werkzeug dienend; wirksam; aus griechisch an- = nicht, un- und organisch*), *der grobporige Gipsbeton – der Gipsbeton mit dichter Struktur* (нім. *gips* < лат. *gypsum* < гр. *gýpsos*, запозичено з семітських мов; фр. *béton* < лат. *bitumen*), *asbestfreie Zementbauplatten – die Asbestzementbauplatten* (лат. *asbestos* < гр. *ásbestos (lithos) = Asbest(stein), eigentlich = unzerstörbar(er Stein)*; свн. *ziment(e)* < фр. *ciment* < spätlateinisch *cimentum* < лат. *caementum = Bruchstein*). Очевидно, що більшість запозичених термінів-антонімів НФМАБ за генетичним джерелом належать до латинської мови, але потрапили до німецької фахової мови лише за посередництва французької мови.

Висновки. На прикладі студії антонімних відношень у терміносистемі НФМАБ знаходимо підтвердження гіпотези про те, що явище антонімії займає чільне місце не лише у системі парадигматичних відношень загальнонаціональних мов, а й фахових мов. Терміни-антоніми НФМАБ репрезентують контрастні характеристики процесів, предметів, дій у запропонованій сфері знань. У результаті вибірки на основі базових словників німецької мови ми виявили 129 антонімичних пар НФМАБ. Антонімні пари НФМАБ ми пропонуємо класифікувати за планом вираження, за кількістю та характером кореневих морфем, за морфологічними властивостями (приналежністю до певної частини мови), за кількістю складників, а також за семантичним потенціалом. Наше дослідження показало потребу вивчення компонентів антонімних пар та антонімних відношень з урахуванням всіх парадигматичних відношень, представлених у термінологічній системі НФМАБ. Отже, на основі отриманих результатів робимо висновок, що для термінології НФМАБ притаманний системний характер архітектоніки семантичних зв'язків між термінами та терміносполуками. Перспективним вважаємо вивчення антонімних пар, компоненти яких перебувають у синонімічних відношеннях з іншими термінами представленої терміносистеми, з перспективи частотних показників та зіставлення їх частотного потенціалу у межах терміносистеми.

Література:

1. Уфимцева А. А. Слово в лексико-семантической системе языка. М. : Наука. 1968. 272 с.
2. Кійко С. В. Німецько-українська міжмовна омонімія : [монографія]. Чернівці : Видавничий дім "Родовід", 2014. 434 с.
3. Куделько З. Б. Антонімія в терміносистемі ринкових взаємин. *Проблеми української термінології*. Збірник наукових праць. 2004. С. 106–108.
4. Дерба С. М. Антонімичні відношення в українській лінгвістичній термінології. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія"*. Серія: Філологічна. 2013. Вип. 36. С. 14–15.

5. Рубана Є. С. Синонімічні відношення у терміносистемі німецької фахової мови архітектури та будівництва. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. № 7 (43). Vol. 2, 2021. P. 55–60. URL: <http://kelmczasopisma.com/viewpdf/7539>
6. Краснопольська Н. Л. Антонімія в українській термінології менеджменту. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія: Філологічні науки*. 2013. Кн. 1. С. 206–209.
7. Даниленко В. П. Лексико-семантические и грамматические особенности слов-терминов. *Исследования по русской терминологии*. М. : Наука, 1971. С. 7–68.
8. Кійко С. В., Пинтюк Є. С. Німецько-український словник термінів архітектури та будівництва. Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2020. 144 с.
9. DWDS. Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache. URL: <https://www.dwds.de/wb/>
10. Duden: das große Fremdwörterbuch Herkunft und Bedeutung der Fremdwörter / hrsg. v. Wiss. Rat d. Dudenred; bearb. v. U. Kraif u.a. 4. Aufl. Mannheim; Leipzig [u.a.] : Duden, 2007. 1548 S.

Rubana Ye. Antonymic relations of the terminological system of the German professional language of architecture and construction

Summary. This linguistic research is devoted to a comprehensive analysis of antonymous paradigmatic relations represented within the terminological system of the German professional language of architecture and construction. Despite numerous monographic descriptions of the phenomenon of antonymy, antonymous relationships of the GLSPAC and the specifics of their functions both within the terminological and in the process of international professional communication have not found theoretical justification in modern terminological science, what determines the relevance of our article.

The article proposes our own definition of antonymous relations of the GLSPAC terminology, which is based on understanding these paradigmatic relations as connections between the concepts of the proposed branch terminology, which is an expressive means of semantic opposition of hyponyms, specifying and clarifying hypernyms, as well as representing the opposite senses in the field of architecture and construction. 129 antonym pairs and triads were singled out from total 6,108 terms and term compounds of the GLSPAC. They are united by 212 antonymous relations.

In this paper we not only singled out groups of antonymous terminological pairs and triads of German professional language in the field of architecture and construction, but also described the features of antonymous connections in the studied terminology, identified genetic sources of antonymous borrowings in the GLSPAC terminology, highlighted the need to analyze antonyms from the standpoint of other systemic relations of the terminological system, classified antonyms of the GLSPAC, taking into account the criteria for the plan of expression, semantics and context. Achieving the goals involved the use of basic methods of structural method (semantic, component, definition and etymological analysis).

The results presented in this paper will be useful in reconstructing the existing paradigmatic relationships of the terminological system in the field of architecture and construction, genetic analysis and analysis of the functional aspect of the GLSPAC terminological units and determining the frequency of the use of some taxonomic groups in the GLSPAC thesaurus.

Key words: term-antonym, antonymous pair, antonymous paradigmatic relations, professional language, terminology system in the field of architecture and construction.